

Situne Dei

Årsskrift för Sigtunaforskning och historisk arkeologi

2020

Redaktion:

Anders Söderberg
Charlotte Hedenstierna-Jonson
Anna Kjellström
Magnus Källström
Cecilia Ljung
Johan Runer

Utgiven av Sigtuna Museum

En predikan i Sigtuna på Olof skötkonungs tid. Tåten om biskop Sigurd i den isländska Flatöboken

Översatt och med en inledning av Rune Edberg

Flatöboken är en isländsk pergamenthandskrift på 225 blad från 1300-talets slut. Det är ett historiskt samlingsverk, byggt på äldre källor. En av de stora berättelserna ("sagorna") i boken handlar om Olav Tryggvason, kung i Norge 995–1000.

Insprängd i Olav Tryggvasons saga finns en småsaga, en så kallad tåt, om biskop Sigurd som hörde till Olavs hird, men som sedan Olav stupat i sjöslaget vid Svolder fortsatte sin verksamhet i Sverige. Enligt Flatöboken predikade Sigurd vid ett tillfälle vid ett tingsmöte i Sigtuna. Innehållet i denna predikan refereras utförligt i berättelsen.

Av de isländska kungasagorna finns flera versioner, med olika författare, som är mer eller mindre beroende av varandra. Samma förhållanden och händelser kan skildras knapphändigare eller fylligare och med olika tendens. Skillnader finns också mellan olika äldre avskrifter av samma saga (Andersson 1985; jfr Larsson 2005). Uppgifterna om biskop Sigurds predikan i Sigtuna i Flatöboken återgår på ett avsnitt i munken Gunnlaug Leifssons, död 1218, på latin författade men förlorade saga om Olav Tryggvason. Gunnlaug hade i sin tur som källa åberopat bl.a. Islands förste krönikör, prästen Are Torgilsson, kallad Are frode ("den vise"), död 1148.

Biskop Sigurds gärning nämns, förutom i Flatöboken, på flera andra ställen i den isländska sagalitteraturen. I Odd Snorrasons saga om Olav Tryggvason, exempelvis, kallas biskopen Jon, med Sigurd som sitt andra namn. I ett tillägg till en av handskrifterna till denna saga finns uppgifter som har stora likheter med Flatöbokens om biskopens verksamhet i Sverige, även om platsen Sigtuna och predikan där inte nämns. Tillägget är medtaget av Odds nynorske översättare Rindal (1977, kap. 83) däremot inte av den senaste engelske utgivaren med motiveringen att det inte hör till Odds ursprungstext (Andersson 2003: 26).

Figur 1. Sven tveskäggs, Erik jarls och Olof skötkonungs män ser Olav Tryggvasons skepp segla in i bakhållet vid Svolder. Enligt Flatöboken är biskop Sigurd ombord på Olavs skepp Ormen Långe när kungen stupar. Bild Halfdan Egedius ur den norska 1800-talsupplagan av Heimskringla. Public domain.

I Olav Tryggvasons saga enligt Odd Snorrason följer Sigurd med den då nyligen döpte Olav från England till Norge (Andersson 2003: kap. 26, 28). Missionsbiskopar och präster som visades i Skandinavien vid denna tid och första delen av 1000-talet var oftast engelsmän. I Flatöboken anges biskop Sigurds bakgrund och härstamning däremot som okänd.

Olav Tryggvason beskrivs i isländsk tradition som en ivrig kristen och Sigurd omtalas vid en rad tillfällen som kungens hirdbiskop. Tillsammans, och i Guds namn, gick de fram med hugg och slag längs fjordar och fjälldalar. När det vid ett tillfälle blev en drabbning med hedningarna Röde den ramme och Tore hjort och deras män fick Sigurd först motvinden att lägga sig genom att läsa evangelium och stänka vigvatten på kungens skepp så att han kunde angripa Rödes gård. När Röde vägrar att låta döpa sig låter Olav tortera honom till döds. När Tore i sin tur flyr hinner Olavs hund Vige ifatt honom. Kungen ränner sitt spjut genom Tore (alternativt genomborror honom med ett pilskott) som dör på fläcken (Andersson 2003, kap. 45; V&U 1860, kap. 318; NKS 1999, kap. 78-80). Biskopen kallades "Sigurd den mäktige", heter det också (V&U 1860, kap. 195).

I Flatöbokens version av Olav Tryggvassons saga är biskop Sigurd med Olav ombord på Ormen Långe vid blodbadet vid Svolder. Sigurd tröstar drottning Tyra, som tagit skydd under däck (V&U 1860, kap. 377).

I tåten insisterar biskop Sigurd, sedan han kommit till Sverige, på att Olav Tryggvason trots allt ska ha överlevt slakten vid Svolder och att tecken på detta är att kungens vapen och rustning nu syns till på olika platser i det heliga landet. Detta uppståndelse-tema finns också på flera andra håll i sagalitteraturen. I den förra tåten

om Halldor Snorrason berättas t.ex. att Olav förklädd ska ha dykt upp på en slavmarknad och friköpt några av sina män, som överlevt vid Svolder och då tillfångatogs av danskarna (IslS 2014, s. 340–345).

Den svenske kungen Olof Eriksson (senare känd som Olof skötkonung) hörde vid Svolder år 1000 till Olav Tryggvasons fiender. I den isländska traditionen ska han då ha varit odöpt. I Olav Tryggvasons saga hånar den norske kungen svenskarna som hästötare som borde åka hem och slicka sina blotskålar, de är med andra ord hedningar (Andersson 2003, kap. 70; V&U 1860, kap. 377; NKS 1999, kap. 104).

I tåten i Flatöboken heter det att Sigurd, sedan han kommit till Sverige, döpte kung Olof och många andra som kämpat mot Olav Tryggvason. Biskopen säger att det gått tre vintrar sedan han började missionera här. Om kallelsen från Olof skötkonung kommit samma höst som Svolderslaget, skulle Olofs dop – utifrån detta anspråk – därför kunna dateras till sent år 1000 eller 1001 och Sigurds predikan i Sigtuna till 1003 eller 1004.

Sigurd är inte den ende biskop som sägs ha döpt Olof skötkonung. Det finns flera andra, mest bekant är den svenska helgongestalten Sigfrid som ska ha förrättat dopet i Husaby i Västergötland och som finns nämnd i olika källor bl.a. i äldre västgötalagens kunga- och biskopslängd och i Sigfridslegenden (Schmid 1931; Hellström 1996: 13–41; Larsson 2002: 115–122, 183–192).

Året för dopet i Husaby sätts ibland till 1008. Detta bygger på ett brev från detta år från en saxisk, i Östeuropa och Ryssland verksam ärkebiskop Bruno, som hävdar att han sänt en biskop över havet och att denne döpt ”senior Suigjorum” vilket skulle kunna läsas som ”svearnas kung” och då i så fall avse Olof Eriksson. Värdet av uppgiften är omstritt (Hildebrand 1891; Hallencreutz 1996).

I Flatöbokens tåt om biskop Sigurd förekommer platserna Uegsjor och Vrend, vanligen uppfattade som Växjö och Varend. Uppgifterna pekar mot biskop Sigfrid, som ska ha verkat där. Att uppgifter om Sigurd och Sigfrid har blivit hopblandade verkar uppenbart. Namnligheten kan ha spelat in. Handlar det om samma biskop i skilda traditioner eller är det två olika personer? Om dessa frågor finns en stor forskningslitteratur, som vid sidan av de isländska traditionsuppgifterna också tar hänsyn till Adam av Bremen, Saxo Grammaticus och andra källor om missionstidens skandinaviska förhållanden (se Schmid 1931: 17–45; Hallencreutz 1996; båda med referenser).

Hur går uppgifterna i Sigurdståten ihop med den arkeologiska bilden av Sigtuna, anlagd som en kristen stad? (jfr Tesch 2017) Starten på Olof skötkonungs med kristna symboler prydda myntning i Sigtuna sätts till ca 995. Är detta ett belägg för att han då varit döpt? Eller förhåller det sig, som förmodats av numismatikern Brita Malmer: ”I förhållande till myntherrens naturliga ambition att ge landets första mynt ett västeuropeiskt, moderiktigt utseende, kan ju missionsintresset ha varit sekundärt eller rent av obetydligt” (Malmer 1996: 85)? Bör Sigtuna under sin äldsta tid kanske mer ses som uttryck för en kunglig målsättning snarare än en, som i en enda färdig form stöpt, politiskt-kyrklig centralplats?

I en underrubrik på latin i Sigurdståten text heter det att predikan i Sigtuna sker inför svearnas consilium, ett ord som betyder ting eller rådslag. De närvarande verkar av tilltalet att döma till stor del bestå av kristna avfallingar, därav många som Sigurd själv tidigare döpt, och som han nu läxar upp. Främst vädjar han och hänvisar till Guds och sin egen auktoritet som den uttrycks i biskoplig klädsel och attribut, som han beskriver i detalj, men han hotar också dem som inte återvänder till den sanna tron med helvetes alla pinor.

Predikan i Sigtuna sker i en hallbyggnad, någon kyrka omtalas inte. Anmärkningsvärt är att Olof skötkonung inte nämns som närvarande. Inte heller nämns Sigurd som mottagen som förnäm gäst på någon kungsgård utan han har tagit in på ett härbärke, dit vem som helst verkar vara välkommen.

Frågor om övergången mellan hedniskt och kristet i Sverige intresserar inte bara religionshistoriker. Arkeologer konfronteras i sitt praktiska värv med begravnings-sedernas skiftande materiella uttryck och träffar ibland på lämningar efter både förkristen och tidigkristen kult. Kristna runstenar i hedniska grannskap tycks vittna om tider av social samexistens (Gräslund 1996; Ljungkvist 2015; Hed Jakobsson & Runer 2017). Men även den övergripande politiska situationen intresserar, för i Uppsverige tycks det vid 1000-talets början ha rått ett slags dubbelmakt mellan traditionalister och kristna (Edberg 2016; jfr Lindkvist 1996). Hur utdragen i tid som denna motsatsställning kan ha varit har nyligen belysts i ett par arbeten där bland annat den hedniska reaktionen på 1080-talet ("Kung Blot-Sven") visats bygga på tillförlitliga källor och vara en historisk realitet. Stora delar av vårt land kan ha varit ett missionsområde långt in på 1100-talet (Sävborg 2017; Charpentier Ljungkvist 2018).

Biskop Sigurds predikan i Sigtuna, som den återges i Flatöboken, har veterligen aldrig beaktats inom Sigtunaforskningen. Vilket historiskt värde texten har, om ens något, är mycket osäkert. Men eftersom äldre berättande källor om denna tid är så fåtaliga, är det rimligt att vårda sig även om sköra uppgifter.

Var begravdes Sigurd? Stycket i slutet av tåten om biskopens senare verksamhet och död i Varend saknar samband med texten i övrigt och kan återgå på en tradition om en annan biskop eller vara avsett att konstruera en stiftshistoria. "Kristendomen torde hafva kommit sent till det afsides liggande Varend" konstaterade redan Hans Hildebrand (1891; jfr Sävborg 2017: 74).

Man kan här inte underlåta att nämna, utan att därför vilja pressa fram ett samband med den nu aktuella Sigurd, att Sigtuna står med en tidig biskopsgrav. Vem den begravde där är vet vi ännu inte, inte heller har vi ännu någon säker datering av graven. (Tesch & Edberg 2001)

Tåten om biskop Sigurd, som tidigare inte funnits utgiven på svenska, återges här efter Guðbrandur Vigfússon & Carl Richard Ungers fornisländska textutgåva av Flatöboken (1860–68). Tack till Joakim Lilljegen som granskat översättningen.

Översättningen följer på sidorna 40–44.

Figur 2. Skrivande munk ur Flatöboken. Handskriften har sitt namn efter en släkt på Flatö på Islands västkust i vars ägo den länge fanns. Numera tillhör den universitetsbiblioteket i Reykjavik.

Här berättas om biskop Sigurd

Gunnlaug munk på Tingö, den minnesgode prästen, har samlat många och trovärdiga berättelser på latin om vår frejdade herre, konung Olav Tryggvason. Han har också kunnigt berättat om hur konungen räddade sig bort från sitt sista slag, vid Svolder, med livet i behåll. Broder Gunnlaug säger att han bara har skrivit det som han hört av sannfärdiga män, och särskilt jämfört med vad han funnit i prästen Are frodes skrifter.

Och efter det sista slaget, vid Svolder, övergår broder Gunnlaug till att tala om kung Olavs hirdbiskop, vilket det nu skall berättas något om, om Gud tillåter. Det passar väldigt bra, säger broder Gunnlaug, att förena denna saga med det heliga liv och värdiga levnadssätt som utmärkte denne apostoliske herre – den nämnde biskopen – så att hans levnads slut blir oss bekant. För att han var vår kungs bäste biträde för vår själavård och tack vare detta så anser vi att han blivit alla nordmäns apostoliska förkunnare eftersom hans omtalade herre kung Olav var först med att göra alla rätt kristna med biskoplig hjälp och sedan stärkte och styrde kristendomen med kungamakt, heliga och hjälpsamma ord och förmaningar.

Biskop Sigurds härstamning är okänd för oss liksom vilken ätt eller folk som han tillhörde, i vilken skola han fått sin utbildning och inte heller när han kommit till kungen. Men av sannfärdiga mäns utsagor förstår vi att han var både stark och dugande till att sköta sitt biskopsämbete.

Efter att ha blivit skild från Olav Tryggvason vände biskop Sigurd sig till Svitjod, på kallelse av kung Olof Eriksson, som var där då, med avtal och överenskommelse att biskopen skulle ha fred och frihet att resa omkring i hela Sveariket för att förkunna Guds bud till rättensnöre för det arma folket. Det hade i långa tider tjänat skamliga och vettlösa avgudar. Biskop Sigurd glädde sig mycket för sådana villkor, då han var

överväldigad av sorg över förlusten av sin frejdade herre, kung Olav Tryggvason. Men på ett annat sätt blev han väldigt uppfylld av Den Helige Andes kraft för att göra Gud den största ära genom att frälsa och omvända hedniska folk och han hade, som Gunnlaug säger, gett Olof sveakung det heliga dopet och väldigt många andra av dem som kämpat mot kung Olav Tryggvason.

De följande två åren predikade biskop Sigurd Guds ord för svearna. Biskopen kristnade hela landets folk, i det att han bröt ned det förbannade blotandet, stärkte kristendomen med heligt dop och ansträngde sig med all kraft att stärka kungen som Guds tjänare.

Biskop Sigurds predikan vid svears ting

Det tredje året som denna kristendomens starka pelare, biskop Sigurd, hade omvänt svearna till den rätta tron, reste sig många och mäktiga män mot honom med stor våldsamhet och omätlig ondska. Några trampade den antagna tron under fötterna och andra gjorde öppet motstånd i sitt uppträdande mot biskopen. Och när han bildat sig en god uppfattning om detta beger han sig till den plats som heter Sigtuna. I den staden hade samlats en stor mängd mäktiga män som avvisade den rätta tron och det heliga dopet. Och på en strålande Guds högtid framför den nämnde biskopen i en ansenlig hall den heliga mässan och börjar kristendomsförkunnelsen med en vacker predikan för en stor folksamling där.

“Hör mig”, sade han, “ni som vänder er mot den heliga kristendomen och bryter ned den sanna tron, ni som sannerligen kan kallas otäcka gudsnidingar. De senaste tre vintrarna har jag med stor möda ansträngt mig för att lindra er nöd, att ni med hjälp av min förkunnelse välförtjänta skulle komma till rätt tro och fortsätta att känna er frälsare Jesus Kristus och överge ondska och villfarelse. Ni vet också att den första tiden som jag var här döpte jag enligt Guds lag och kristen tro er kung, som jag tror med Guds misskund har blivit en god människa. Så döpte jag också en stor mängd andra människor. Och året efter blev många av er det eviga livets fostersöner, med ryggen mot sveket från den förfallna hedniska övertron. För kort tid sedan var ni oförståndiga och de värsta ogärningsmän, inte återfödda i vatten och helig ande eller den heliga kristendomens frälsta fostersöner.

Nu kan jag berätta en underlig sak för er, att Guds gärning inte var störst när han skapade allt av intet utan när han gör onda illgärningsmän till goda och heliga män. Vår herre Jesus Kristus gör i sin misskund så att han kallar de syndiga män, som vill ledas rätt, till sann ånger och nåd. När jag nu visar er så många och liknande exempel på vår herre Jesu Kristi goda vilja och stora makt, misstänker jag att min förkunnelse blir väldigt ofruktbar i era sinnen, för en stor skara av er har illa och omanligt förnekat den tro och vår Herres vilja, som jag lagt grunden till de senaste tre åren.

Nu skall ni veta att jag ofta blir förtvivlad av andlig sorg på grund av era missgärningar och gudsförnekelse. Jag minns den måttlösa sorgen som drabbade mig då jag såg min käraste vän och frejdade herre, kung Olav Tryggvason, angripas av era vapen från alla håll och rivs bort ur allas ögon, han som ni nu trodde var död. Men tvärt emot vad ni tror så säger jag att han lever, han som jag i detta liv haft mest kär. Men mycket mer smärtar det mig att ni inte vill ha hjälp, utan av egen vilja prisar de gudar

och gudinnor som jag med stor möda vände er bort från en tid. Och efter att ha gjort detta, tänker ni ta och döda mig om ni förmår det, och låta mig få samma slut som ni för inte länge sedan gav de Guds tjänare som ni tog av daga i staden som heter Uegsior? De har nu fått vila och andlig nåd hos Jesus Kristus för sitt martyrskap.

Det är varken rädsla eller hot jag har sorg för, utan endast för er nöd, ty jag är rädd att jag syndar med er oerhörda dårskap och i sanning säger jag helt säkert att jag på inget sätt är mindre beredd till strid eller andlig offensiv än någon av er, även om jag inte bär något världsligt vapen utan hellre värjer mig med heliga och frälsande andliga vapen.

Nu kommer jag att visa er vilka härkläder jag bär, som stärker mig och bygger på gudliga ting. Jag är skrudad i mitra och mässkjorta, stola och biskopskåpa, mässhake och handlin med biskopsstav. Sådana mässkläder som dessa visar på det starka hopp som uppfyller mig i både med- och motgång. Jag skrudar mig också varje dag i andlig och kroppslig renhet, medan jag vistas hos folk som ogillar mässkjortan. Stolan är påtagen, den tydes lätt och obehindrat av dem som Gud älskar. Den oövervinneliga tro som biskopskåpan utvisar stärker mig också stadigt. I tillägg till alla dessa Guds gåvor kommer Guds kärlek som övergår allt timligt, som mässhaken visar, och biskopsstaven är tecknet för Guds ord, det andliga utsädet, som vänder onda människor bort från ogärningar till ivrig gudsfruktan. Sedan blir de beskedliga och många ödmjuka förenade i den eviga nåden. Men avskyvärda gudsförnekare och sådana högmodiga män som ni stackare sannerligen är, skall efter de fruktansvärda Guds ord bli förbandade och slungade ut i det yttersta mörkret, där det är frost och tandagnisslan.

Frigör er nu från sådana ogärningar och vänd er var och en helhjärtat och av kärlek tillbaka till er skapare. Lägg alla era synder under Guds dom för med sin mångsidiga mildhet vänder han sin godhet fullkomligt tillbaka till er, lösta och fria från onda ting som då ni kom från dopfunten. Och med allting jag nu framlagt för er, visade jag på det sanna hoppet om den eviga glädjen med allt som jag nu har redogjort för om vår mäktiga kung över hela världen, Jesus Kristus.”

Efter att ha avslutat detta tal och gudstjänsten gick biskop Sigurd ut ur hallen och ut på gräsvallen tillsammans men några andra människor som stod där. Och då församlingen gått sin väg och biskop Sigurd gått till sitt härbärke, gick en islänning som hette Hunröd, son till Vefröd den gamle, in till honom. Den nämnde Hunröd tackade herr biskopen för hans predikan för församlingen denna dag. Då biskopen endast fann god vilja hos denne man och att han hade lagt på minnet och tagit till sig vad han predikat, tog han emot Hunröd både väl och vänligt och frågade hur han hade tänkt sig framtiden.

Hunröd svarade: ”Jag skall segla i österväg, om det går som jag tänkt.” Han bad biskopen ödmjukt om han skulle kunna se sitt öde på himlakropparnas gång, som gamla kunniga män gjort före honom. Biskopen svarar: ”Min käre son, håll inte på med gammal tro och trolldom, lägg hellre allt ditt hopp i Guds händer, och om du skaffar dig gods och ära, tacka Gud för det, eftersom han gav dig det, och därför skall du löna honom framförallt med att hålla fast vid den heliga tro som jag lärt dig, för den är bättre än all slags rikedom.” Hunröd frågade biskop Sigurd om hur mycket pengar denne hade och om han kunde ge honom ett lån till framgång och lycka.

*Figur 3. En biskops kräkla av valrosselfenben funnen i en grav på museets tomt i Sigtuna (S:ta Gertrud 3 1993, fnr 206). Den är på konsthistoriska grunder försiktigtvis daterad till 1100-talet (O'Meadhra 2001). Kräkulan kan således vara något hundratal år yngre än Biskop Sigurd.
Foto: Gabriel Hildebrand.*

Biskopen svarar: ”Vad jag vet så äger jag inga pengar, så när som på en guldring som kung Olav Tryggvason gav mig, min älskade herre och ryktbare hövding. Gud vet att den guldringen för mig är lika skadlig som den farligaste huggorm och jag skulle hellre vinna några mäns själar för Gud än att göra mig själsskada genom att behålla den.”

Och något senare efter det att Hunröd och biskopen hade skilts fick Hunröd höra att den nämnda guldringen hade delats i tre och använts till att köpa många härtagna kristna människor fria.

Som det är sagt och skrivet förr reste biskop Sigurd till Svitjod efter Svolderslaget och stannade länge där, och när han var där hörde han hur svearna pratade om att kung Olav Tryggvason hade hoppat överbord från Ormen och sjunkit i sjön med sina vapen, och på så sätt låtit sitt liv. När Sigurd hörde talas om sådana saker, frågade han: ”Säg mig, om kung Olav Tryggvason är drunknad och död, som ni tror, varför visas då den samma brynja som han bar i slaget upphängd i ett stort kloster i Jerusalem, som det är allmänt bekant, och varför visas hans spjut och hjälm i Antiokia, eller vem förde dessa föremål till så fjärran länder om de sjunkit där ni säger?”

De svarar på detta: ”Om du vet säkert att kung Olav kommit bort från slaget med livet, bevisa det då med goda argument, så att vi kan tro det.” Och då de sagt detta, teg biskopen en stund, inte för att han saknade bra svar på deras fråga, utan för att han inte ville att denna Guds ädelsten, den ofta nämnde kung Olav, gömd i munkdräkt, skulle kastas för svinen, efter Jesu Kristi ord där han säger: ”Kasta inte pärlor för svin.” Och därför sa biskopen på detta sätt: ”Kung Olav ville det hellre så, efter vad han väl visste, oavlätligt tjäna den ende och sanne guden hellre än att styra orättfärdiga män, som han inte såg sig i stånd att hjälpa.”

Biskop Sigurds död

Det är också skrivet om biskop Sigurd, att då han blev gammal for han till en plats som heter Vernd och där tjänade han Gud under lång tid. Det är sagt att många munkar ligger begravda i den staden. Och då biskopen blev gammal och orkeslös

och miste kroppskrafter försökte han att stilla få i sig näring som gamla män brukar, men på en fastedag när han låtit förbereda ett bad åt sig och badade kom en röst över honom som sade: ”Varför bemödar du dig, gamle man, att efter vilan sörja för din usla lekamen på den dag som din herre Jesus Kristus blev fastspikad på korset?” Dessa ord tänkte herr biskopen var sagda honom till frälsning. Han tappade snabbt krafterna, steg upp ur badet, gjorde en grundlig ånger och bot och en tydlig och klar bikt för sina synder, som han bekände, och allt annat han gjort mot Gud. Och några få dagar senare blev biskop Sigurd svårt sjuk, salig lämnade han det världsliga livet på väg till den allsmäktige Gud. Ära och pris ske den ende guden i treenighet över världarnas världar. Amen.

Om Odd och Gunnlaug

På samma plats som biskop Sigurd dog blev hans stoft jordfäst av präster och kristna lekmän med stor heder och ett ypperligt begravningsfölje, som en sådan framstående biskop förtjänar.

Broder Odd, som vid sidan av Gunnlaug författat mest på latin om kung Olav Tryggvason, säger att biskop Grimkjell, som var med den helige Olav Haraldsson och med kraft arbetade för kristendomen i Norge, var systerson till biskop Sigurd, som tidigare nämnts. Och Åsgaut, som var den tredje biskopen i Trondheim, var systerson till biskop Grimkjell och de var systeröner till biskop Åsgaut: Jon, den fjärde biskopen i Trondheim, och Kjetil Kalv, som fick Gunhild, dotter till Sigurd Syr och Åsta Gudbrandsdotter. Den helige kung Olav och Gunhild hade samma mor.

Referenser

- Andersson, Th. M. 1985. King's Sagas (Konungasögur). *Old Norse-Icelandic Literature. A Critical Guide*. Ed. C. J. Clover & J. Lindow. Islandica XLV. Ithaca and London. s. 197–237.
- Andersson 2003 = *Oddr Snorrason. The Saga of Olaf Tryggvason*. Translated from the Icelandic with Introduction and Notes by Theodore M. Andersson. Ithaca and London.
- Charpentier Ljungqvist, F. 2018. Hedniskt motstånd i Svealand under sent 1000-tal. *Historisk tidskrift* 138:2. s. 197–226.
- Edberg, R. 2016. No Kingdom without a Town. Anund Olofsson's Policy for National Independence and its Materiality. *New Aspects on Viking Age Urbanisms ca 750–1100*. Holmquist, L. m. fl. (red.). Stockholm. s. 151–156.
- Gräslund, A-S. 1996. Arkeologin och kristnandet. I: Nilsson 1996 (red.). s. 19–44.
- Hallencreutz, C. F. 1996. De berättande källorna, påvebrev och tidiga prov på inhemsk historieskrivning. I: Nilsson 1996 (red.). s. 115–140.
- Hed Jakobsson, A. & Runer, J. 2017. Arv och minne i en brytningstid. Om gravsedens transformation i samband med kristnandet. I: Tesch (red.) 2017. s. 123–156.
- Hellström, J. A. 1996. *Vägar till Sveriges kristnande*. Stockholm.
- Hildebrand, H. 1891. S:t Sigfrid och hans mission. *Historisk tidskrift* 11. s. 73–88.
- IslS 2014 = *Islänningasagorna* (V) 2014. Samtliga släktsagor och fyrtionio tåtar. K. Jóhannesson m.fl. (red). Reykjavik.

- Larsson, M. G. 2002. *Götarnas riken. Upptäcktsfärder till Sveriges enande*. Stockholm.
- Larsson, M. G. 2005. *Minnet av vikingatiden. De isländska kungasagorna och deras värld*. Stockholm.
- Lindkvist, Th. 1996. Kungamakt, kristnande, statsbildning. I: Nilsson 1996 (red.). s. 217–241.
- Ljungkvist, J. 2015. Gravar i en övergångsperiod. De yngsta kammargravarna och brandgravarna i Uppland under 1000- och 1100-talet. *META Historiskarkeologisk tidskrift*. s. 21–45.
- Malmer, B. 1996. Sigtunamynntningen som källa till Sveriges kristnande. I: Nilsson 1996 (red.). s. 85–113.
- Nilsson, B. 1996 (red.) *Kristnandet i Sverige. Gamla källor och nya perspektiv*. Uppsala NKS 1999 = *Olav Tryggvasons saga*. Snorre Sturluson. Nordiska kungasagor, I. Övers. från isländskan av Karl G. Johansson och med förord av Kristinn Jóhannesson. Stockholm.
- O'Meadhra, U. 2001. Kräkklan, ett unikt och viktigt fynd. I: Tesch, S. & Edberg, R. 2001 (red.). s. 67–90.
- Rindal 1977 = *Soga om Olav Tryggvason. Etter Odd munk Snorreson*. Omsett av Magnus Rindal. Oslo.
- Schmid, T. 1931. *Den helige Sigfrid*. I. Lund.
- Sävborg, D. 2017. Blot-Sven. En källundersökning. *Scripta Islandica. Isländska sällskapets årsbok* 68. s. 51–97.
- Tesch, S. 2017. Skiftet och Sigtuna. Hybriditet som en del av Mälardalens kristnande. I: Tesch, S. (red.) 2017. s. 11–52.
- Tesch, S. (red.) 2017. *Vikingatida sed och kristen tro. Ett mångvetenskapligt perspektiv på kristnandeprocessen i Mälardalensområdet*. Skellefteå.
- Tesch, S. & Edberg, R. (red.) 2001. *Biskopen i museets trädgård, en arkeologisk gåta*. Sigtuna. V&U 1860 = *Flateyjarbok. En samling af Norske Konge-sagaer*. 3 vol. Vigfusson, G. & Unger, C. R. (red.). Christiania 1860–1868.

Summary

Translation into Swedish of the short Saga of Bishop Sigurd, from the mediaeval Icelandic manuscript, *Flateyjarbok*.

Bishop Sigurd was originally a prominent member of the retinue of Norway's king Olav Tryggvason, known for his unrelenting persecution of non-Christians. After his royal master's demise at the Battle of Svolder (c.1000 A.D.) Sigurd was summoned to the Swedish court of king Olof Eriksson (later known as 'Olof Skötkonung'). According to his saga, Sigurd then baptised king Olof and many other Swedes. However, after a few years some had evidently reverted to their pagan sacrifices. At a Thing held in Sigtuna (in 1003 or 1004 A.D., following the chronology maintained in the saga) Bishop Sigurd sternly and solemnly lectured all apostates to repent and return to the Church. He furthermore taught that Olav Tryggvason had in fact survived at Svolder and that the king's weapons and coat of mail had been observed in Jerusalem and Antioch.

Bishop Sigurd's name and work are also known from other Icelandic manuscripts. However, separate traditions are represented and there are many differences. For the sermon in Sigtuna, *Flateyjarbok* is the only source. As with other sagas, particulars should not be accepted at face value but rather be discussed, and evaluated, in context.

The short Saga of Bishop Sigurd has not previously been translated to Swedish.